

SU ŽALGIRIU - UŽ LIETUVĄ

tais tokios pavardės sutampa su vyro pavarde arba su moters vardu. Sakysim, Militūtė arba Milienė būtų Milė. O Milė - vardo Emilija trumpinys. Tai jau yra nepatogu.

Be to, ta nepriesaginė pavardė skamba kaip latviškos pavardės forma ir griauina mūsų kalbos sistemą, kadangi pradeda įjautis, konkuruoti dubletai. Dažnai jie ir užgauna daugumos gyventojų tautinius jausmus, nes jie tokių dalykų nepageidauja. Man tas irgi netinka - aš tai priimu kaip kalbos klaidą.

I.SMETONIENĖ: Man tai juokingai skamba. Jei tai būtų koks pradinukų susirinkimas, tai aš visiems parašyčiau ant lentos ir sakyčiau: prisiminkite antrosios linknsiuotės gramatiką. O antrosios linknsiuotės moteriškosios giminės daktavardžiai yra su galūne -ė ir -a. Jeigu vyrai pasirinko moterišką formą...

K.GARŠVA: Ne vyrai pasirinko - jie gavo, paveldėjo.

I.SMETONIENĖ: Bet buvo pirmas, kas pavadino, nepamirškime. Mūsų pavardės yra kilusios arba iš senųjų vardų, arba iš pravarčių. Gerai, kas turi tokias pavardes kaip Girdenis, Butrimas, bet štai ir jūsų paties pavardė yra pravaradinė, ir tas pats Lapė, Vilkas yra pravaradės.

K.GARŠVA: Ir tamtos pavardė yra Smetonienė. Bet juk yra gerai - nesirašote Grietinėlė.

I.SMETONIENĖ: Aš noriu pasakyti, kad nepriesaginės pavardės negadina lietuvių kalbos sistemos. Žinote, kas gadinėtų? Jeigu staiga būtų leista moterims vadintis vyriškomis pavardėmis. Beje, toks klausimas buvo kilęs, bet Kalbos komisija pasakė, kad niekada tokio nutarimo nebuvo ir nebus. Tai žeidžia gramatiką.

Be to kadangi yra santuokų, kurios sudaromos užsienyje, o ten nėra pravarčių skirtumo pagal gimines, jie ima ir užsirašo. Tai atsirado ir Bosas, ir kiti variantai. Čia tikrai yra grėsmė, todėl mes naujajame Vardu ir pravarčių įstatyme įrašėme, kad imant Lietuvos pilietybę į dokumentus privalomai įrašoma lietuviška pavardės forma.

VTOMKUS: O jūs galite pasakyti, kokie reiškiniai apskritai kelia grėsmę mūsų kalbai? Jūs matote tokias tendencijas?

I.SMETONIENĖ: Be abejo. Pirmiausia - onomologija, plūstanti iš anglakalbių literatūros. Nepaprastai sunku, o specialistai ir nespėja rasti atitikmenų ir tinkamai adaptuoti angliškus pavadinimus.

Taip pat - jūsų minėti prekių ženklai. Tai, kad jie ateina, nėra blogai, tačiau bėda ta, kad tų prekių ženklų visiškai nelinksniamas kenkia kalbos sistemai. Buvo toks Kalbos komisijos nutarimas, kad jie turi būti linksnuojami ir turi būti su galūnėmis, - aš pati tai inicijavau, nes pastebėjau, kad per televizijas pradėta nebelinknsiuoti ir lietuviškų pavadinimų. Štai kur bėda.

Lygiai tas pats pavardės - priimate nutarime aiškiai pasakyta, kad pavardės turi būti su galūnėmis, net jei jos rašomos originaliai. Nes jeigu kas leistų vartoti be galūnių, - o tokių tendencijų jau yra, - tai griaus mūsų gramatikos sistemą.

Savo nutarime mes pabrėžėme, jog pagrindinėmis laikomos nuostatos, įtvirtintos rašyboje ir skryboje, o ta nepriesaginė daryba yra

tik galimybė pasirinkti. Bijau, kad po tokių diskusijų nepriesaginės pavardės tik išpopuliarės. Kol kas, registro duomenimis, moterų, pasirinkusių tokias pavardes, yra apie 3000. "Delfi" apklausos rodo aiškiai nenauda -ienių šalininkams. Prieš pavardes su galūne -ė pasisako 2100, o prieš pavardes su galūne -ienė - 5700. Visuomenės nuomonė čia visiškai aiški.

Kita vertus, dėl tų pavardžių su priesagomis viskas yra labai paprasta. Pavyzdžiui, yra Tomkus ir yra Tomkienė. Išmeskite priesagą -ien- ir liks galūnė -ė, t.y. tai, ką mes čia dabar peikiame. Visos pavardės - Zvonkienė, Smoriginienė, Smetonienė - baigiasi galūne -ė. Mes tik sakome, kad yra galimybė išmesti priesagą, ar nukentia nuo to lietuvių kalba?

K.GARŠVA: Na, taip, tų grėsmių kalboje yra daug, o pagrindinis - didesnių kalbų spaudimas. Kai kurios vargšės ištekėjo, išvažiavo, grįžo ir sako: keiskite dėl jų lietuvių kalbos abėcėlę. Aiškinama, kad reikia pavardės rašyti viso pasaulio raidėmis... Bet tų raidžių būtų per 100 - niekas jų nemoka išarti, nežino, kiek visa ta rašyba kainuos ir galiausiai - kas jas surašys. Tai būtų didelė sumaištis rašyboje.

VTOMKUS: Manau, šiuo klausimu čia entuziastų tikrai nėra.

I.SMETONIENĖ: Tai niekas ir nekeistų, nes taip negali būti. O žinote kodėl? Pats ponas K.Garšva sakė esąs gramatikos autorius, o "Dabartinės lietuvių kalbos gramatikoje", 19 puslapyje, yra abėcėlė. Ji yra šventas dalykas mūsų kalbai ir bendriniam žodžiams. Po ta abėcėle yra pastaba, kad pavardės gali būti rašomos lotyniškais ir kitomis raidėmis. Čia jau tikrai nesakykite...

VTOMKUS: Aš dar atsimeu iš universiteto laikų - buvo toks nepageidavimas vartoti tarptautinius žodžius. Tokia nuostata galioja?

I.SMETONIENĖ: Be abejo. **VTOMKUS:** Nes egzistuoja daug tokių idomių žodžių. Tarkim, gėjus. Ar komisija dabar surasti tarptautiniams žodžiams atitikmenis? **VTOMKUS:** Nes egzistuoja noras kalbėti lietuviškai?

I.SMETONIENĖ: Daugeliui tarptautinių žodžių atitikmenys yra, tik jie pasiskirstę tarp funkcinių stilių - kas galima moksliniam stiliui, tikrai netiks grožiniam ar kuriam kitam.

VTOMKUS: Tarkim, o kaip buvo uždrausta vartoti žodį "negras"...

I.SMETONIENĖ: Niekas neuždraudė. Tai, kas darosi Amerikoje, tikrai nevyksta Lietuvoje. Žodyne yra žodis "negras" ir niekas jo iš ten neišbraukė.

VTOMKUS: Vadinasi, savi-cenzūros yra daugiau, nei reikia? Vadinasi, ir žodį "žydas" galima laisvai vartoti?

I.SMETONIENĖ: O kas pasakė, kad jis blogas? **K.GARŠVA:** Tik "čigono" negalima.

I.SMETONIENĖ: Kodėl jūs meluojate?

K.GARŠVA: Tada kodėl reikia rašyti žodį "romas"?

I.SMETONIENĖ: Nereikia. Mes turime oficialų raštą romams, kurie kreipėsi ir klausė, ar gali būti vartojamas žodis "romas". Galima. Nes iš lietuvių kalbos šio žodžio neišmes. Jeigu jie sugeba įro-

dyti, kad yra romai, tegul vadinas romais, bet iš lietuvių kalbos nei "žydo", nei "čigono", nei "negro" neišmes.

VTOMKUS: Natalija, kaip jūs jaučiatės per tas viešas diskusijas? Jos žeidžia jus? Jos reikalingos?

N.ZVONKĖ: Man tiesiog pyktį kelia. Aš tikrai nežadu keisti savo pavardės dėl to, kad kažkoks ponas man pasakė, kad tai yra ar neteisėta, ar negražiai skamba.

K.GARŠVA: Netaisyklingai. **N.ZVONKĖ:** Kodėl jūs prikišate man savo nuomonę ir sakote, kad tai negražiai skamba?

K.GARŠVA: Esu gramatikos autorius, tai ir sakau.

N.ZVONKĖ: Jūs neturite man aiškinti, kas gražu, kas ne. Aš pati nusprendsiu, ar man tai patinka, ar nepatinka. Žmogus turi teisę rinktis - tad leiskite man pasivadinti Zvonke.

K.GARŠVA: Aš esu gramatikos autorius, būtent abėcėlės skyriaus. Tad keista, kad jūs čia taip šnekate.

I.SMETONIENĖ: O kaip keista, kad jūs abėcėlės apacioje parašėte, kad pavardės gali būti rašomos kitaip...

Ramunė VAIČIULYTĖ iš dienraščio "Respublika": Mano klausimai bus skirti salėje esantiems Natalijos vyru Deividui ir ponai I.Smetonienei. Sakykite, Deividai, kokia žmonos pavardė jums gražesnė - Zvonkė ar Zvonkienė - ir kodėl? Kodėl jūs, gerbiama Kalbos komisijos pirmininke, pati esate ne Smetonė, o Smetonienė? Galbūt keista iš sąjūdžio?

Deividas ZVONKUS, N.Zvonkės vyras: Man, be abejo, gražiau Zvonkė, kadangi šios pavardės šaknis yra nelietuviška, o pridėjus -ienė - išena kažkoks hibridas. Lygiai kaip ir pavardė Ūsas - pridėdai -ienė ir pavardė beveik trečdaliu ar daugiau paigėja dėl kažkokios prikljuotos liekanos. Reikia rašalą pa-taupyti ir pabūti ekonomiškais.

VTOMKUS: Tai rašalą taupo visi, bet kalbama apie pasekmes.

K.GARŠVA: Galima dar trumpiau rašyti - tiesiog Z.

I.SMETONIENĖ: Aš atsaky-siu taip - gana dažnai diskusijos per-eina į kraštutinumus ir sakoma, kad I.Smetonienė prisidėmą sau nutari-mą. Kaip matote, aš savo pavardės nepakeičiau. Man patinka -ienė. Tiesa, vyras po vykusių diskusijų man sakė, kad mano vietoje jau keistųsi pavardė. Bet aš visai to nenoriu.

Žinoma, tada, kai aš rinkausi pavardę, galėjau pasirinkti mergautinę pavardę. Iš tiesų man buvo gaila tėtės pavardės ir iš pradžių aš ja ir vadinausi. Tik vėliau, kai vyras pasakė, kad tai yra giminės tradicija ir Smetonų yra nedaug - tiesiog yra grėsmė šiai pavardei išnykti, aš ją pasikeičiau.

Vasarą į mūsų šeimą atėjo marta ir aš jos iškart klausiau, ar ji norės būti Smetonienė, ar Smetonė, ar apskritai norės pasilikti mergautinę pavardę. Ji išklaušė kalbas, kad reikia išlaikyti tradiciją, nes pavardė gali išnykti, kaip atsitiko su Plateriais, todėl ir pasirinko Smetonienės pavardę.

Žinote, tai yra šeimos dalykai - kaip jai gražiau, patogiau, kokios yra tradicijos. Juk nutarime tam ir yra numatyta galimybė. O gramatika čia tikrai niekuo dėta.

Parengė Ramunė VAIČIULYTĖ

LIETUVOS OKUPACIJOS DIENORAŠTIS

R.Ozolas: Į SAULĖLYDŽIŲ KRANTĄ

"Žalgiris" toliau spausdina Nepriklausomybės Akto signataro, filosofo Romualdo Ozolo užrašus. Apie mūsų Nepriklausomybę. Apie tautą. Apie jos išlikimą.

2004 04 12. *Kuo išvirs Lietuva, kur ji numutuos blaškydamasi tarp akivaizdaus melo ir neabejotino tiesos poreikio, kurio kolei kas niekas nesugeba patenkinti? Nėra tikro, aiškaus ir teisingo to proceso, kuris vadinamas Prezidentūros skandalu, įvertinimo ir paaiškinimo visiems žmonėms suprantama kalba. Nėra. O laikas eina ir kloja dulkėm faktus, ir lieka tik nusivylimas ir nepasitenkinimo jausmai, kurie dėl savo visuotinio ir neapibrėžtumo tampa nepasitenkinimo savo valstybe, visa Lietuva nuostata bei - kai kuriais radikalesniais atvejais - ideologija.*

2004 04 18. *Man nebereikia politinio turgaus. Aš nebetikiu geresniu valstybės sutvarkymu. Nebenoriu apie tokias galimybes meluoti žmonėms ir vadinti tai rinkimine agitacija. Lietuvoje nieko nebepakeis: reikalinga revoliucija. Apie tai aš kalbėti galiu, nes tai tiesa. Galiu ir daryti revoliuciją. Nes tai vienintelis tikras veiksmas. Bet dabar apie tai irgi kalbėti bergždžia: žmonės dar per daug tiki gelbėjais iš Vakarų. Jie turi dar per daug vilčių. Kol ji, revoliucija, subręs juose, manęs jau nebebus. Todėl noriu tyloje apmąstyti savo vilčių žlugimą, pamatyti, kas jame netik mano, kas visų. O mąstant pajusti saulės kilimą rytą ir gesimą vakare, pereiti per ryto rasą kieme ir miške, permirkti po lietum. Greit viso to irgi nebebus, o man tai liko nepakitusioms vertybėmis.*

2004 04 19. *Visi ir nuolat kalba apie gerą anglų kalbos mokėjimą. Į valstybės tarnybą netgi negali būti priimtas, jeigu anglų kalbos nemoki. (Rusų kalbos atžvilgiu tokios nuostatos anoje okupacijoje nebuvo.) O kad nemoki lietuvių kalbos - kad nors kas! Kokia jau dabar šnekamoji lietuvių kalba - netgi jos fonetika, nekaltant apie sintaksę, leksiką, kinta ne dienom, valandom. Užrašai. Kokie šiandien oficialūs užrašai? Ir kaip tu, I.Smetonienė, pusiūliai rašai ar galvoji, lieka uždaryta, o tai, ką daro elitas, yra lunatiškas tolimas nuo savo tautos kamieno, pusiau girtas išėjimas iš savo tautos.*

Kai elitui bus pateiktas sąskaitos, ar nebus per vėlu?

2004 04 20. *Ar pakankamai aiškiai esame įsąmoninę faktą, jog Dievas pirma sukūrė pasaulį, o tik paskui - žmogų? Vieta, kurioje žmogus gyvena, turi būti, kad žmogus ap-*

kritai galėtų gyventi. Tai ir žmogaus priklausomybės nuo aplinkos fundamentalumo argumentas. Ar ne dėl to pagrindinė narystės Europos Sąjungoje sąlyga - žemės užsieniečiams pardavimas? Ar ne iš Biblijos ta nuostata ir transkribuota į dabartį, kai prasidėjo lemiamas puolimas prieš visas tautas ir civilizacijas?

2004 04 23. *Ir štai artėja rinkimų startai: į EP, į Prezidento postą, į Seimą. Ir eina perėjūnai, nupirkti partinių priešininkų, eina kad ir regiminė, bet pirmosiose gretose. Eina iki naujų rinkimų, kada juos perpirks vel kas kitas.*

2004 04 26. *Tauta bepročiuoja. Seimo nariai ir Seimo kanceliaristai praėjusių šeštadienį, likus septynioms dienoms iki Europos Sąjungos, Žaslių girininkijoje pasodino mišką. Iš medžių sukomponuota sugeltonuos dvilika Europos Sąjungos žvaigždžių, o šlaite iš beržų, eglių ir qžuolų išryškės lietuviška trispalvė. Tokius ar panašius "Europos miškus" sodino visos 42 Lietuvos miškų urėdijos. NATO ir ES qžuolus pasodino ir Nepriklausomybės Akto signatarai Atgimimo qžuolynė Ožkabiliuose. Nežinau, kas gali būti labiau kurioziška ir absurdiška. Tačiau Lietuvoje būtent taip. Klausimas vienas: tai ar galima tikėtis kada nors būsiant kitaip?*

2004 04 27. *Nepasitenkinimas politinių partijų ir visų rangų rinkimų finansavimo tvarka darosi toks didelis, kad imamasi ir rinkimų kaip "didelių pinigų" reiškinio analizės. Ir štai tada atrandama, kad rinkiminių kuo didesnių pinigų tikrasis užsakovas yra žiniasklaida, tiksliau - žiniasklaidos verslas, nes partijoms tie dideli rinkiminiai pinigai yra ne tiek jau trokštamais dalykais - juos reikia iš kažkur gauti, už juos reikia paskui atidirbti. Ir štai einant dar giliau pasirodo, kad žiniasklaida tiesiog reketuoja ir partijas, ir pavienius politikus: moki - ką nors turi, nemoki - nieko negauni, dargi esi malamas.*

Apie tai ir kalbėjomės jau tradiciniu tapusiame netradiciniame "Žalgirio" interviu, kuriame ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDEJIMO manifesto teiginiai virsta klausimais.

- MŪSŲ Valstybėje Europos Sąjungoje (ES) - Europos tautų sąjungos narė, JŲ Valstybė baigia išnykti unitarinės Europos katilė.

- Mano mylimas rašytojas Gintaras Beresnevičius savo knygoje "Imperijos darymas", būdamas euroskeptiku, išsakė mintį, kad stodami į ES mes tiesiog neturėjome kitos išeities. Tačiau jei jau taip atsitiko, būdami ES nariais pirmiausia turime žiūrėti savo valstybės interesų, o ne aklaiv vykdyti ES senubius, didžiųjų valstybių diktato priimant ir vykdanč sprendimus, kurie naudingi tik joms pačioms.

- MŪSŲ Valstybėje būtų neskubama pirmiešioms balsuoti už ES Konstituciją ar Lisabonos sutartį, - ji būtų atidutoma visuotiniam referendumui. JŲ Valstybėje balsuojama už bet ką, kad tik būtų įsteikta šeimininkams.

ŽALGIRIS

Nr. 9

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

Specialus dienraščio "Respublika" priedas

Nepasiduokime svetimų pranašų lopšinėms

Jau keletą mėnesių veikiantis ŽALGIRO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDEJIMAS subūrė ne tik galingą žinomų visuomenės žmonių, bet ir jaunimo būrį, kuriam sėkmingai vadovauja žalgirietis Justas SINKEVIČIUS.

Jis tvirtina, kad jaunajai kartai teko atsakinga dalia, nes tik nuo jos priklausys, kokią ateities Lietuvą sukursime ir kiojioje gyven-sime.

"Man gaila, jei jaunimas nesiruošia grįžti", - sakė jis ir užtikrino, kad būtent jaunajai kartai tenka atsakingas darbas sukurti ateities Lietuvą, kurioje būtų gera gyventi. O kaip tai gali padaryti būdamas svetvur?

- MŪSŲ Valstybėje kariai saugotų mūsų Tėvynę, JŲ Valstybėje vykdomas Vašingtono užsakymas.

- Ko gero, man labiausiai ir nepatinka tai, kas darosi su Lietuvos kariuomene. Kodėl atsakoma šauktinių? Kodėl atsitiko taip, kad mano bendraamžiai vengia tarnybos savo valstybės kariuomenėje? Šokama pagal NATO dūdelę, pamirštama, kad, be NATO poreikių, kiekviena valstybė visada turi ir savų, labai svarbių jos egzistencijai interesų. Šalia viso to kariuomenė yra ir nacionalumo bei patriotiškumo mokykla.

- MŪSŲ Valstybėje viešojoje erdvėje vyrautų lietuvių kalba, JŲ Valstybėje, labiau nei tarybiniais metais rusų, dominuoja anglų kalba.

- Jau esu kalbėjęs, kad jei šiandien Lietuvos sostinė Vilniaus įkūrėjas prajotų savo paties vardu pavadintu prospektu, skaitydamos lietuviškai nesuprastų nė vieno žodžio. Čia ir vėl taip bėgame nuo rusų. Taip perlenkėme dėl anglų kalbos, kad pradėjome

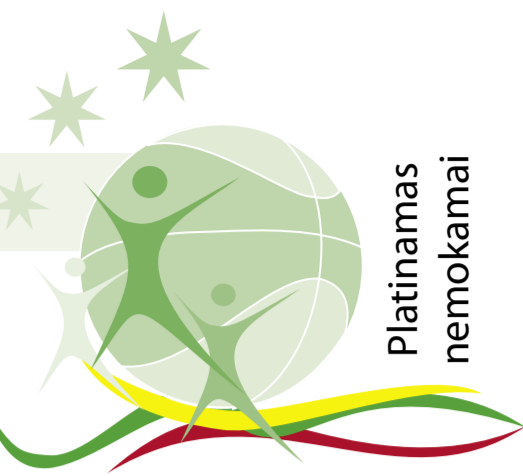
pamiršti savo. Pažiūrėkite, kaip elgėsi jie Anglijoje: niekas su tavimi nekalbės prancūziškai, prancūziškai nesuskalbėsi ir Vokietijoje. Taip jau atsitiko, kad mūsų tėvai kalbėjo rusiškai, mes mokame angliškai, bet nemokame rusiškai ir lietuvių greitai galime pamiršti.

- MŪSŲ Valstybėje vyraujanti jėga būtų vidurinė klasė, JŲ Valstybėje viskas atiduodama monopolistiniams klanams.

- Taip jau atsitiko, kad pas mus tik oligarchai ir vidutiniokai. Vakarų valstybėse visi didieji prekybos centrai iškelti į užmiesčius. Pas mus visokios "Maxima" įleidžiamos į miesto centrą nukonkuruodamos vidutines ir smulkias parduotuves, t.y. smulkųjų ir vidutinį verslą, kuris ir sudaro vidurinį sluoksnį.

- MŪSŲ Valstybėje brangus būtų kiekvienas pilietis, JŲ Valstybėje piliečiai yra pigi darbo jėga, kuri galiausiai priversta emigruoti.

- O dėl emigracijos - man atrodo, kad čia lazda turi du galus. Jei kas nors iš Lietuvos išvyksta į užsienį, užsidirba, o tada grįžta atgal ir tuos pinigus čia investuoja, tai nėra nieko blogo. Kaip gyventi Sovietų Sąjungoje po geležinę uždangą. Daug blogiau, kad nesu-prantama, jog žmogus - socialinis gyvūnas. Jis negali pabėgti nuo savo prigimties. Net tie, kurie neigia tautiškumą, ignoruoja nacionalumą, išvykę į užsienį vis tiek susiburia lietuvių kvartaluose. Ir man gaila, jie tie žmonės nesiruošia grįžti į Lietuvą.

- MŪSŲ Valstybėje neįsivaizduojama be nacionalinės bankininkystės, JŲ Valstybėje neįsivaizduojama turinti nacionalinę bankininkystę.

- Žinote, ant Lietuvos pinigų aš matau savo valstybės simbolius, vycius, Darių ir Girėnų, Joną Basanavičių, Vydūną. Ant euro pavaizduoti tiltai man nesukelia jokių emocijų. Pinigas - taip pat nacionalinės valstybės atributas.

- MŪSŲ Valstybėje būtų išsaugojusi laivyną ir jūrinės valstybės statusą, JŲ Valstybėje laivai buvo paversti metalo laužu, išparduoti.

- Nežinau, ar kas dar pasaulyje žino mus dabar kaip jūrinę valstybę, nors gyvename prie Baltijos jūros kranto.

- MŪSŲ Valstybės teismais žmonės pasitiktų, nes jie gintų žmogaus interesus, JŲ Valstybėje teismai gina klanų interesus.

- Tarpukario Lietuva išsilaikė per 20 metų. Daug skaičiau, kas atsitiko 1940 m., kad užėjus rusų kariuomenei neiššovėme nė vieno šūvio, nes žmonės nenkentė savo valdžios dėl bestuburiškumo, nemokėjome spręsti socialines problemas, neįsiklausymo į tautos lūkesčius. Dabartinė Lietuvos Respublika artėja prie savo gyvavimo 20-mečio. Istorija turi tendenciją kartotis, o situacija darosi labai panaši.

- MŪSŲ Valstybėje užsėtas būtų kiekvienas laukas, JŲ Valstybėje kerai krūmai ir piktžolės.

- Mes beveik visi - pirma karta nuo žagrės. Valstietiškas doras mąstymas mums ant kaktos parašytas. Ir kada mums mokami Europos pinigai, kad nieko neveiktume žemės ūkyje, manau, kad tai irgi Lietuvos mentaliteto naikinimas. Galų gale mus formuoja aplinka. Tėvai augo suartos, prižiūrimos žemės fone, o mus supa nedirbamos žemės, usnimis apžėlusios žemės fonas.

- MŪSŲ Valstybėje dabar Ignalinos atominės elektrinės neuždarytu, JŲ Valstybėje lengvai atsisako šio gyvybiškai svarbaus Lietuvos objekto, ir tas žingsnis netrukus pakels elektros kainą kelis kartus.

- Kai atsirado pasiūlymas statyti naują atominę elektrinę, atrodė, kad nebūsime tik Europos vartojimo rinka, o išliksime ir kaip gamintojai. Viskas atrodė gal ir neblogai. Dabar, kai viskas labiau panašėja į vis labiau įžulėjančių "Vilniaus prekybos" savininkų aferą, kuri nė nesiruošia nieko statyti, jau nieko gero. Man atrodo, kad iš viso reikėtų pradėti svarstyti energetikos sektoriaus nacionalizavimo klausimą. Esant krizei valdžia galvotų ir apie socialinius dalykus, o ne šie privatiniai tik apie savo pelnus.

- Justai, o kokia būtų JŪSŲ PATIES valstybė? Kuo ji skirtųsi nuo JŲ valstybės?

- Mano valstybėje jauni žmonės būtų sportuojantys, gerbiantys savo kalbą, papročius, tradicijas. Pasiruošę apginti savo valstybę. Mūsų, lietuvių, - tik 3 milijonai, todėl mes turime būti stiprūs, dar mokykloje išmokti mylėti savo valstybę, kad neišnyktume iš pasaulio žemėlapiu užliūliuoti svetimų pranašų ir dievų.

Kam moterims vyriškos pavardės?

Pastaruoju metu vis dažniau pasigirsta siūlymų panaikinti prieš šešerius metus priimtą nutarimą, leidžiantį moterims pasirinkti trumpesnę, šeimines priklausomybės nurodantią pavardės formą, nes tai esą ne tik kelia pavojų lietuvių kalbos savitumui, bet ir moralei.

Grupė kalbininkų ir kitų visuomenės gerai žinomų žmonių neseniai pasirašė peticiją, kurioje ne tik dar kartą pareiškė, kad tokia Lietuvių kalbos komisijos leista galimybė žaloja ir daro kalbą, prieštarauja jos logikai, bet dėl tokio sprendimo pasmerkė ir pačią komisiją.

Ar tikrai ištekėjusios moterys, pasirinkusios pavardę be galinės -ienės, niokoja ir išduoda lietuvių kalbą? Ar moterims vis dažniau renkantės pavardes su galine -ė, neiškyla grėsmė mūsų tautiškumui ir lietuviybei? Galiausiai ar moters pavardė su -iene yra laisvė pasirinkti, ar tautos laisvė išlikti?

Apie tai naujienų agentūroje ELTA surengtoje spaudos konferencijoje-viešoje diskusijoje kalbėjo Valsbybinės lietuvių kalbos komisijos pirmininkė Irena SMETONIENĖ, dainininkė, grupės YVA lyderė Natalija ZVONKĖ, Lietuvių kalbos instituto Vardymo skyriaus kalbininkas Kazimieras GARŠVA bei žalgiriečiai Kostas SMORIGINAS ir Vitas TOMKUS.

K.GARŠVA: Pasirašydami peticiją, mes pasiūlėme tobulinti nutarimą dėl moterų pavardžių. Seime būna daug siūlymų - teikia pra-

lamantarai, bet tą daryti gali ir kalbininkai bei visuomenė. Tad ir buvo pasiūlyta papildyti vieną ne visai tikslų nutarimą. Mano nuomone, reikėtų surinkti daugiau informacijos tuo klausimu, o papildyti šį nutarimą nebūtų didelė problema.

LSMETONIENĖ: Labai keistai nuskambėjo pono Kazimiero žodžiai, nes turbūt visiems yra puikiai žinomas skundas, kuris prasideda kalbomis apie gražias indoeuropiečių pavardes ir tūkstantmetę tradiciją vadintis -iene, o baigiasi tuo, kad moterys, pasirinkusios pavardę tik su galine, išvadinamos amoralios ir kitaip. Kai kurie mūsų kolegos kalbininkai leido sau pasakyti, kad tokios moterys yra atmatos.

Galėčiau trumpai papasakoti istoriją, kada prasidėjo ši diskusija dėl moterų pavardžių. O ji prasidėjo 1918 metais. Dar Jonas Jablonskis buvo išvadinamas amoralios moters ir kitaip. Kai kurie mūsų kolegos kalbininkai leido sau pasakyti, kad tokios moterys yra atmatos. Galėčiau trumpai papasakoti istoriją, kada prasidėjo ši diskusija dėl moterų pavardžių. O ji prasidėjo 1918 metais. Dar Jonas Jablonskis buvo išvadinamas amoralios moters ir kitaip. Kai kurie mūsų kolegos kalbininkai leido sau pasakyti, kad tokios moterys yra atmatos.

Pats J.Jablonskis savo bendradarbiams, pavyzdžiui, kalbininkei Vosyliūtei, yra sakęs: "Na, kokia gi

tu Vosyliūte, jeigu tu esi Vosylė? Nes tu jau nebe -ūtė, nebe mergaitė". Jis lygiai taip pat ir kitoms kolegoms liepęs pasikeisti pavardes.

J.Jablonskis, kaip puikiai žinome, yra gramatikos ir mūsų bendrinės kalbos tėvas. Todėl aš dabar kartais labai stebiuosi tų pačių suvalkiečių iš to paties kaimo kaip ir J.Jablonskis aiškinimu, kad moterys, norinčios kitokios pavardės, yra atmatos.

Tarpukariu šį klausimą kėlė profesorė N.Lašienė ir kalbininkė P. Orinitaitė, bet joms tuomet buvo pasakyta, kad pradėti išvadinoti pasai tik su galine, išvadinamos amoralios ir kitaip. Kai kurie mūsų kolegos kalbininkai leido sau pasakyti, kad tokios moterys yra atmatos.

Po karo, matyt, ta diskusija irgi yra buvusi, bet aš tuomet buvau mažai ir nelabai prisimenu. Tačiau aš turiu profesoriaus Alekso Girdenio 1987-aisiais parašytą ir visur cituojamą straipsnį. Čia jis rašo atsakydamas kalbininkui Kaziuui Ulvydui ir išdėsto visus argumentus, kodėl gali būti moterų pavardė su galine -ė. Jis remiasi kalbininku Antanu Saliu. Šį kalbininką cituoja ir profesorė Marija Macijauskienė, ji teigia, kad tai nek nenu-sižengia lietuviškumui. Galbūt šiuo metu šios pavardės atrodytų keistai, tačiau jos nieko nelietuviško nėra ir jos kalboje nesunkiai prigiję.

LSMETONIENĖ: Be abejo, nes tokia yra Kalbos komisijos nuomonė.
VOTOMKUS: Natalija, kadangi tai tiesiogiai liečia jus ir jūsų pa-

vos, sakykite, kaip jūs jaučiatės šiame diskusijų įkarštyje?
N.ZVONKĖ: Aš nemanau, kad buvau pati pirmoji, pasirinkusi pavardę su galine -ė, ir nemanau, kad visuomenė arba moterys, kurios teka, vadovaujasi tuo, kad N.Zvonkė pasirinko tokią pavardę.

Kiek žinau iš Lietuvos istorijos, pavardės pradėtos vartoti atėjus krikščionybei - juk karaliaus Mindaugo ar kunigaikščio Vytauto Didžiojo mes neatsimename su pavarde. Buvo tik vardai. Tad, atsirado krikščionybei, jau daug vėliau atsirado ir pavardės.

Pats žodis "pavardė" reiškia "dėmuo prie vardo", "priedas prie vardo". Vadinasi, vardas yra daug svarbesnis už pavardę. Pavardė yra tarsi giminės šaknys, ir nemanau, kad dėl to reikėtų skirti tokią didžiulę reikšmę būtent pavardės galūnėms.

Pagalvokite ir apie tai, kad lietuvių kalba ir gramatika nuolat kinta. Dėl šios priežasties, sakykim, mano tėveliai dabar turbūt nebeišlaikytų lietuvių kalbos egzamino. Aš nematau nieko bloga ar neteisėta, kad mano pavardė yra su galine -ė. 2003 metais buvo priimtas nutarimas, kad tokios pavardės yra galimos, ir niekas nebūtų re-

naudoti raidė W, kurios nėra mūsų abėcėlėje... Jei teisės toks absurdas, galime sulaukti laiko, kai koks nors kinas pareikš, jog nori Lietuvoje savo pavardę rašyti hieroglifais.

Aš bijau, kad mes vėl galime sugrįžti į sovietmetį, kai iš esmės mums bus primesta kažkieno kultūra ir tvarka, o mes patys asimiliuosimės... Nežinau, ar tie, kuriems tai naudinga, pasieks savo tikslą, bet matau didelę grėsmę mums, kaip tautai, išlikti su savo kalba.

Suvokiu, kad žmogus turi teisę rinktis, bet žiūrėkime ir į tai, kas atsitiko. Tarkim, Natalija, kalbėdama apie save jūs net pradėjote teisintis, kad Zvonkė nėra jūsų pravarde.

N.ZVONKĖ: Kai kas taip mano...
VOTOMKUS: Aš irgi taip maniau. Bet čia yra jūsų teisė rinktis, ypač kai tai leidžia daryti Kalbos komisija. Bet vis dėlto - gal gražiau Zvonkuviene?

N.ZVONKĖ (juokdamasi): Aš nenoriu būti Kopūstienė...
VOTOMKUS: Suprantu, bet gal tada nereikėtų teisintis, kad tai nėra pravarde. Kita vertus, nepykit, bet aš irgi ilgą laiką maniau, kad tai yra jūsų pseudonimas.

Žinote, net kai visi pateikia argumentus, kad visi taip daro, vis dėlto mūsų pavardėmis daug kas žavisi. Nes mes esame tikrai savita tauta dėl pavardžių ir čia nėra jokios diskriminacijos. O juk mums svarbu, kad Lietuva išliktų savita su savo kalba ir kultūra - nieko bausaus, kad mes skirsimės ir nebūsime kaip visi. Argumentai, kad pasulyje daroma taip, o ne kitaip, neveikia manęs. Bet, žinoma, tiesa yra kažkur per vidurį.

LSMETONIENĖ: Na, susidaro toks vaizdas, tarsi Kalbos komisijai nerūpi, kad išliktų kalba ar tauta... Nieko panašaus. Aš noriu pabrėžti, kad šita galimybė - nepriesaginė moterų pavardžių daryba - niekuo lietuvių kalbai nekentkia. Darbo grupėje dirbę profesoriai akcentavo, kad savo kalboje turime žodžius "vilkas" ir "vilkė", "lapinas" ir "lapė", "darbininkas" ir "darbininkė". Šitas modelis jau seniai egzistuoja kalboje.

VOTOMKUS: Gerbiama LSMetoniene, atsižvelgiant į tai, ką pasakėte ir kokias pareigas einate, jums labiau tiktų vadovauti kokiam nors feministų klubui, ne Kalbos komisijai. Man atrodo, kad čia aš turėčiau būti modernus ir ginti merginas bei jų pavardes, o jūs turėtumėte ginti mūsų kalbą.

LSMETONIENĖ: Mes ir gi-name. Nepriesaginė pavardė yra

lietuviškos formos, o su priesaga -ienė padaryta pavardė - lenkiško modelio išlaikymas.

VOTOMKUS: Bet jūs turėtumėte net subjektyviai ar net galbūt šiek tiek akliai ginti lietuvių kalbą, nes esate Lietuvių kalbos komisijos vadovė.

LSMETONIENĖ: Mes tą ir darome - giname ją nuo lenkiškos tradicijos.

Jeigu paskaitytumėte lietuviškų pavardžių istoriją, tai sužinotumėte, kad XVI-XVIII amžiuje moterys išvis neturėjo teisės turėti pavardės. Gal negrįšim į tuos laikus? Tada jos buvo įvardijamos, pavyzdžiui, Tomkaus Marytė arba Tomkaus našlė, jeigu ji atstovaudavo šitai šeimai. Tik lenkų kunigai pradėjo rašyti lenkiškas pavardes. Tik XVIII amžiuje jau yra nusistovėjęs dvinaris lietuvių įvardijimas vardu ir pavarde - tai patvirtina daug dvinarių moterų įvardijimų administraciniuose ir juridiniuose dokumentuose. Čia moterys dažniausiai būdavo įvardijamos krikšto vardu ir pavarde, kuri beveik be išimties buvo sudaryta su slaviškais priesagomis, t.y. buvo naudojamas lenkiškas modelis.

VOTOMKUS: Tai jūs norite kvestionuoti nusistovėjusią tvarką ir nustatyti naujas taisykles? Taip, mes galime rasti daugybę argumentų, bet aš klausiu - ar mes to norime? Mes juk turėjome savitą, lietuvišką tvarką. Ar mes dabar norime ją revizuoti ir grįžti į XVI amžių, XIII amžių, XII amžių, šlėkčiųką amžių, iš naujo sukurti naujas taisykles? Ar mes norime tapti naujais jablonskiais?

LSMETONIENĖ: Mes būtent nenorime būti šlėktos ir norime, kad moterys galėtų pasirinkti pavardes.

VOTOMKUS: Bet mes iki šiol gražiai gyvenome, skyrėmės nuo kitų - pasaulis mums žavėjosi ir mūsų kalbą studijavo... Tegul ir toliau taip būna.

LSMETONIENĖ: Ir studijuos toliau.
VOTOMKUS: Tada aš pasakyčiau: aš jaučiu grėsmę lietuvių kalbai, o jūs nejauciate.

LSMETONIENĖ: Jaučiu, bet visai ne iš tos pusės, iš kurios jaučiate jus.

VOTOMKUS: Tada sakykite, ar raidės W naudojimas - normalu?

LSMETONIENĖ: Jeigu galima prekių ženkluose, kodėl negalima pavardėse?

VOTOMKUS: Kas leido?
LSMETONIENĖ: Prekių ženklai yra saugomi Bendrinių prekių ženklų įstatymu.

VOTOMKUS: O pas mus galioja Kalbos įstatymas?

lietuviškos formos, o su priesaga -ienė padaryta pavardė - lenkiško modelio išlaikymas.

VOTOMKUS: Bet jūs turėtumėte net subjektyviai ar net galbūt šiek tiek akliai ginti lietuvių kalbą, nes esate Lietuvių kalbos komisijos vadovė.

LSMETONIENĖ: Mes tą ir darome - giname ją nuo lenkiškos tradicijos.

Jeigu paskaitytumėte lietuviškų pavardžių istoriją, tai sužinotumėte, kad XVI-XVIII amžiuje moterys išvis neturėjo teisės turėti pavardės. Gal negrįšim į tuos laikus? Tada jos buvo įvardijamos, pavyzdžiui, Tomkaus Marytė arba Tomkaus našlė, jeigu ji atstovaudavo šitai šeimai. Tik lenkų kunigai pradėjo rašyti lenkiškas pavardes. Tik XVIII amžiuje jau yra nusistovėjęs dvinaris lietuvių įvardijimas vardu ir pavarde - tai patvirtina daug dvinarių moterų įvardijimų administraciniuose ir juridiniuose dokumentuose. Čia moterys dažniausiai būdavo įvardijamos krikšto vardu ir pavarde, kuri beveik be išimties buvo sudaryta su slaviškais priesagomis, t.y. buvo naudojamas lenkiškas modelis.

VOTOMKUS: Tai jūs norite kvestionuoti nusistovėjusią tvarką ir nustatyti naujas taisykles? Taip, mes galime rasti daugybę argumentų, bet aš klausiu - ar mes to norime? Mes juk turėjome savitą, lietuvišką tvarką. Ar mes dabar norime ją revizuoti ir grįžti į XVI amžių, XIII amžių, XII amžių, šlėkčiųką amžių, iš naujo sukurti naujas taisykles? Ar mes norime tapti naujais jablonskiais?

LSMETONIENĖ: Mes būtent nenorime būti šlėktos ir norime, kad moterys galėtų pasirinkti pavardes.

VOTOMKUS: Bet mes iki šiol gražiai gyvenome, skyrėmės nuo kitų - pasaulis mums žavėjosi ir mūsų kalbą studijavo... Tegul ir toliau taip būna.

LSMETONIENĖ: Ir studijuos toliau.
VOTOMKUS: Tada aš pasakyčiau: aš jaučiu grėsmę lietuvių kalbai, o jūs nejauciate.

LSMETONIENĖ: Jaučiu, bet visai ne iš tos pusės, iš kurios jaučiate jus.

VOTOMKUS: Tada sakykite, ar raidės W naudojimas - normalu?

LSMETONIENĖ: Jeigu galima prekių ženkluose, kodėl negalima pavardėse?

VOTOMKUS: Kas leido?
LSMETONIENĖ: Prekių ženklai yra saugomi Bendrinių prekių ženklų įstatymu.

VOTOMKUS: O pas mus galioja Kalbos įstatymas?

lietuviškos formos, o su priesaga -ienė padaryta pavardė - lenkiško modelio išlaikymas.

VOTOMKUS: Bet jūs turėtumėte net subjektyviai ar net galbūt šiek tiek akliai ginti lietuvių kalbą, nes esate Lietuvių kalbos komisijos vadovė.

LSMETONIENĖ: Mes tą ir darome - giname ją nuo lenkiškos tradicijos.

Jeigu paskaitytumėte lietuviškų pavardžių istoriją, tai sužinotumėte, kad XVI-XVIII amžiuje moterys išvis neturėjo teisės turėti pavardės. Gal negrįšim į tuos laikus? Tada jos buvo įvardijamos, pavyzdžiui, Tomkaus Marytė arba Tomkaus našlė, jeigu ji atstovaudavo šitai šeimai. Tik lenkų kunigai pradėjo rašyti lenkiškas pavardes. Tik XVIII amžiuje jau yra nusistovėjęs dvinaris lietuvių įvardijimas vardu ir pavarde - tai patvirtina daug dvinarių moterų įvardijimų administraciniuose ir juridiniuose dokumentuose. Čia moterys dažniausiai būdavo įvardijamos krikšto vardu ir pavarde, kuri beveik be išimties buvo sudaryta su slaviškais priesagomis, t.y. buvo naudojamas lenkiškas modelis.

VOTOMKUS: Tai jūs norite kvestionuoti nusistovėjusią tvarką ir nustatyti naujas taisykles? Taip, mes galime rasti daugybę argumentų, bet aš klausiu - ar mes to norime? Mes juk turėjome savitą, lietuvišką tvarką. Ar mes dabar norime ją revizuoti ir grįžti į XVI amžių, XIII amžių, XII amžių, šlėkčiųką amžių, iš naujo sukurti naujas taisykles? Ar mes norime tapti naujais jablonskiais?

LSMETONIENĖ: Mes būtent nenorime būti šlėktos ir norime, kad moterys galėtų pasirinkti pavardes.

VOTOMKUS: Bet mes iki šiol gražiai gyvenome, skyrėmės nuo kitų - pasaulis mums žavėjosi ir mūsų kalbą studijavo... Tegul ir toliau taip būna.

LSMETONIENĖ: Ir studijuos toliau.
VOTOMKUS: Tada aš pasakyčiau: aš jaučiu grėsmę lietuvių kalbai, o jūs nejauciate.

LSMETONIENĖ: Jaučiu, bet visai ne iš tos pusės, iš kurios jaučiate jus.

VOTOMKUS: Tada sakykite, ar raidės W naudojimas - normalu?

LSMETONIENĖ: Jeigu galima prekių ženkluose, kodėl negalima pavardėse?

VOTOMKUS: Kas leido?
LSMETONIENĖ: Prekių ženklai yra saugomi Bendrinių prekių ženklų įstatymu.

VOTOMKUS: O pas mus galioja Kalbos įstatymas?

lietuviškos formos, o su priesaga -ienė padaryta pavardė - lenkiško modelio išlaikymas.

VOTOMKUS: Bet jūs turėtumėte net subjektyviai ar net galbūt šiek tiek akliai ginti lietuvių kalbą, nes esate Lietuvių kalbos komisijos vadovė.

LSMETONIENĖ: Mes tą ir darome - giname ją nuo lenkiškos tradicijos.

Jeigu paskaitytumėte lietuviškų pavardžių istoriją, tai sužinotumėte, kad XVI-XVIII amžiuje moterys išvis neturėjo teisės turėti pavardės. Gal negrįšim į tuos laikus? Tada jos buvo įvardijamos, pavyzdžiui, Tomkaus Marytė arba Tomkaus našlė, jeigu ji atstovaudavo šitai šeimai. Tik lenkų kunigai pradėjo rašyti lenkiškas pavardes. Tik XVIII amžiuje jau yra nusistovėjęs dvinaris lietuvių įvardijimas vardu ir pavarde - tai patvirtina daug dvinarių moterų įvardijimų administraciniuose ir juridiniuose dokumentuose. Čia moterys dažniausiai būdavo įvardijamos krikšto vardu ir pavarde, kuri beveik be išimties buvo sudaryta su slaviškais priesagomis, t.y. buvo naudojamas lenkiškas modelis.

VOTOMKUS: Tai jūs norite kvestionuoti nusistovėjusią tvarką ir nustatyti naujas taisykles? Taip, mes galime rasti daugybę argumentų, bet aš klausiu - ar mes to norime? Mes juk turėjome savitą, lietuvišką tvarką. Ar mes dabar norime ją revizuoti ir grįžti į XVI amžių, XIII amžių, XII amžių, šlėkčiųką amžių, iš naujo sukurti naujas taisykles? Ar mes norime tapti naujais jablonskiais?

LSMETONIENĖ: Mes būtent nenorime būti šlėktos ir norime, kad moterys galėtų pasirinkti pavardes.

VOTOMKUS: Bet mes iki šiol gražiai gyvenome, skyrėmės nuo kitų - pasaulis mums žavėjosi ir mūsų kalbą studijavo... Tegul ir toliau taip būna.

LSMETONIENĖ: Ir studijuos toliau.
VOTOMKUS: Tada aš pasakyčiau: aš jaučiu grėsmę lietuvių kalbai, o jūs nejauciate.

LSMETONIENĖ: Jaučiu, bet visai ne iš tos pusės, iš kurios jaučiate jus.

VOTOMKUS: Tada sakykite, ar raidės W naudojimas - normalu?

LSMETONIENĖ: Jeigu galima prekių ženkluose, kodėl negalima pavardėse?

VOTOMKUS: Kas leido?
LSMETONIENĖ: Prekių ženklai yra saugomi Bendrinių prekių ženklų įstatymu.

VOTOMKUS: O pas mus galioja Kalbos įstatymas?

lietuviškos formos, o su priesaga -ienė padaryta pavardė - lenkiško modelio išlaikymas.

VOTOMKUS: Bet jūs turėtumėte net subjektyviai ar net galbūt šiek tiek akliai ginti lietuvių kalbą, nes esate Lietuvių kalbos komisijos vadovė.

LSMETONIENĖ: Mes tą ir darome - giname ją nuo lenkiškos tradicijos.

Jeigu paskaitytumėte lietuviškų pavardžių istoriją, tai sužinotumėte, kad XVI-XVIII amžiuje moterys išvis neturėjo teisės turėti pavardės. Gal negrįšim į tuos laikus? Tada jos buvo įvardijamos, pavyzdžiui, Tomkaus Marytė arba Tomkaus našlė, jeigu ji atstovaudavo šitai šeimai. Tik lenkų kunigai pradėjo rašyti lenkiškas pavardes. Tik XVIII amžiuje jau yra nusistovėjęs dvinaris lietuvių įvardijimas vardu ir pavarde - tai patvirtina daug dvinarių moterų įvardijimų administraciniuose ir juridiniuose dokumentuose. Čia moterys dažniausiai būdavo įvardijamos krikšto vardu ir pavarde, kuri beveik be išimties buvo sudaryta su slaviškais priesagomis, t.y. buvo naudojamas lenkiškas modelis.

VOTOMKUS: Tai jūs norite kvestionuoti nusistovėjusią tvarką ir nustatyti naujas taisykles? Taip, mes galime rasti daugybę argumentų, bet aš klausiu - ar mes to norime? Mes juk turėjome savitą, lietuvišką tvarką. Ar mes dabar norime ją revizuoti ir grįžti į XVI amžių, XIII amžių, XII amžių, šlėkčiųką amžių, iš naujo sukurti naujas taisykles? Ar mes norime tapti naujais jablonskiais?

LSMETONIENĖ: Mes būtent nenorime būti šlėktos ir norime, kad moterys galėtų pasirinkti pavardes.

VOTOMKUS: Bet mes iki šiol gražiai gyvenome, skyrėmės nuo kitų - pasaulis mums žavėjosi ir mūsų kalbą studijavo... Tegul ir toliau taip būna.

LSMETONIENĖ: Ir studijuos toliau.
VOTOMKUS: Tada aš pasakyčiau: aš jaučiu grėsmę lietuvių kalbai, o jūs nejauciate.

LSMETONIENĖ: Jaučiu, bet visai ne iš tos pusės, iš kurios jaučiate jus.

VOTOMKUS: Tada sakykite, ar raidės W naudojimas - normalu?

LSMETONIENĖ: Jeigu galima prekių ženkluose, kodėl negalima pavardėse?

VOTOMKUS: Kas leido?
LSMETONIENĖ: Prekių ženklai yra saugomi Bendrinių prekių ženklų įstatymu.

VOTOMKUS: O pas mus galioja Kalbos įstatymas?

Kostas SMORIGINAS
Žalgirietis

■ O tai, kaip keičiamos moterų pavardės Lietuvoje - man ir gražu, ir priimtina

Vitas TOMKUS
Žalgirietis

■ Nežinau, ar tie, kuriems tai naudinga, pasieks tikslą, bet matau didelę grėsmę tautai ir kalbai

Natalija ZVONKĖ
Dainininkė

■ "Pavardė" reiškia "dėmuo prie vardo" ir nemanau, kad reikėtų skirti didžiulę reikšmę jos galūnėms

Kazimieras GARŠVA
Kalbininkas

■ Mes gramatikas rašėme ir aš pats esu gramatikos autorius - o kitų nuomonė tam net nereikalinga

Irena SMETONIENĖ
Valsbybinės lietuvių kalbos komisijos pirmininkė

■ Tai yra šeimos dalykai ir nutarime yra numatyta tam tikros galimybės - gramatika čia niekuo dėta